

Seksueel misbruik in de Kerk

Overzicht van de meldingen in 2012 – 2015

opgesteld door de

Interdiocesane Commissie voor de Bescherming van Kinderen en Jongeren onder voorzitterschap van Manu Keirse

1. Korte situering van dit rapport

In januari 2012 verscheen de beleidsbrochure van de Belgische Kerk ‘*Verborgen verdriet. Naar een globale aanpak van seksueel misbruik in de Kerk*’. In deze beleidsverklaring engageerden de bisschoppen en de hogere oversten van België zich om een herhaalde oproep te doen opdat mensen, die in het verleden als minderjarige slachtoffer werden van seksueel misbruik in een pastorale relatie, zich zouden melden. De bedoeling was alles in het werk te stellen om tot gepaste herstelmaatregelen te komen voor verjaarde feiten, die niet meer voor de gewone rechtbank konden worden beslecht.

Twee wegen werden daarvoor geopend. Enerzijds de weg van de arbitrage, uitgewerkt op vraag van de Parlementaire Commissie, met volwaardige medewerking van de Kerk. Anderzijds de weg van de opvangpunten, uitgewerkt door de bisdommen en de religieuze congregaties.

Op 15 mei 2013 werd een rapport van het eerste werkjaar (2012) van de opvangpunten voor seksueel misbruik van minderjarigen in een pastorale relatie gepubliceerd. In juni 2014 werd een tweede rapport van de werkjaren 2012-2013 aan de pers voorgesteld. In het rapport dat nu voorligt, wordt een volledig overzicht gegeven van de meldingen in de jaren 2012 – 2015 en de wijze waarop hier gevolg werd aan gegeven.

Bij het Centrum voor Arbitrage hebben 628 mensen een dossier ingediend. De termijn van indiening was hier begrensd en de meldingen dienden te gebeuren ten laatste 31 oktober 2012. Voor de opvangpunten binnen de Kerk opgericht is geen einddatum voorzien en vandaag kunnen nog steeds slachtoffers uit het verleden zich melden. In 2012 hebben zich 286 personen gemeld. In 2013 noteren we 37 meldingen en in 2014-15 meldden zich 95 personen. Dat betekent in het totaal 418 meldingen in de opvangpunten binnen de Kerk en 628 bij het Centrum voor Arbitrage, wat het totaal brengt op 1046.

Met dit verslag willen de bisschoppen en hogere oversten openheid van zaken bieden over de meldingen en wijze waarop daaraan gevolg werd gegeven.

2. Inzicht en besef

Hopelijk is het vandaag voor iedereen voldoende duidelijk dat seksueel misbruik van kinderen en jongeren, die zich in een afhankelijkheidsrelatie bevinden, een vorm van machtsmisbruik is en dus een misdaad. In het verleden is de omvang en de ernst van het probleem schromelijk onderschat. Hierdoor werden slachtoffers ondersteuning en begrip onthouden, daders ongemoeid gelaten en werd veel bijkomend leed berokkend aan mensen die door deze misdaden al zwaar werden geraakt.

Het is de uitdrukkelijke bedoeling om door een transparante rapportering over de problematiek, die via de in 2012 door de Kerk opgerichte opvangpunten aan de oppervlakte is gekomen, het verleden niet zomaar toe te dekken. De schandalen die de laatste jaren aan het licht zijn

gekomen, zijn geen geïsoleerde feiten, maar hebben zich in alle sectoren van de samenleving en in alle landen van de ‘beschaafde’ wereld voorgedaan. De ogen hiervoor sluiten en doen alsof het allemaal niet zo erg is geweest, is het negeren van onrecht. De problematiek moet in zijn volle omvang aan het licht worden gebracht. Dat is de enige manier om onrecht te herstellen en herhaling in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen. Hiermee kan misschien ‘onrecht uit het verleden’ worden omgezet in ‘recht voor de toekomst’.

3. Werken aan herstel

De Kerk kan het verleden niet ongedaan maken. Ze heeft echter geprobeerd alles in het werk te stellen wat mogelijk is om datgene aan te bieden wat toen het meest ontbrak, in de eerste plaats menselijkheid en solidariteit. De bisschoppen en de hogere oversten van België waren en zijn nog steeds bereid hun verantwoordelijkheid op te nemen tegenover het onrecht dat in het verleden door mensen in een pastorale functie aan kinderen en jongeren werd aangedaan. We hebben uit de vele confrontaties geleerd, dat in dialoog met de slachtoffers zoeken naar de beste manier om hen bij te staan, kan leiden tot een vorm van herstel van het aangedane leed.

Daarom werd 2012 gekozen voor een nieuw beleid dat werd voorgesteld in de brochure ‘Verborgten verdriet’. Dat beleid bestaat uit zes krachtlijnen en werd door alle bisschoppen en hogere oversten van België onderschreven:

1. De kant kiezen van het slachtoffer. Dat is in het verleden te weinig gebeurd. Daders waren vaak gezaghebbende figuren in een onaantastbare positie. Slachtoffers bevonden zich in een kwetsbare positie. Ze dragen het nog steeds mee in de poriën van hun lijf. Elke vorm van relativeren of elke ongelukkige uitspraak wordt als een slag in het gezicht ervaren.
2. De stilte doorbreken. Zwijgen is onaanvaardbaar als spreken kan redden. De kracht van het probleem lag niet alleen in het misbruik, maar in het feit dat het verborgen werd. Dat duwde de slachtoffers in de eenzaamheid.
3. Erkenning en herstel van het leed dat hen is aangedaan, van de machteloosheid waarin ze zich bevonden, van de stilte waartoe ze werden veroordeeld, van de kwetsuur in hun persoonlijke ontplooiing en van de schade in hun relationele bekwaamheid.
4. De vorm van herstel wordt bepaald in dialoog met het slachtoffer. Hij/zij moet opnieuw stem en zeggenschap krijgen.
5. Een rechtmatige aanpak van de daders.
6. Preventie voor de toekomst.

Om deze krachtlijnen in de praktijk om te zetten, werden er ook zeven structurele maatregelen genomen:

1. Een netwerk van tien opvangpunten: een per bisdom, een voor de Franstalige en een voor de Nederlandstalige congregaties.
2. Een centraal infopunt.
3. Mogelijkheid van verwijzing voor bemiddeling bij neutrale en onafhankelijke instanties onder het beheer van Justitie.
4. Arbitrage buiten de structuren van de Kerk.
5. De oprichting van de Stichting Dignity die gemachtigd is om op te treden namens alle Belgische bisschoppen en de hogere oversten van de religieuze congregaties en van de kloosterorden. In het bijzonder vertegenwoordigt Dignity de Kerk bij arbitrage. Ook zorgt Dignity ervoor dat de vergoedingen die worden afgesproken zonder verwijl aan slachtoffers worden uitbetaald en de afspraken worden nagekomen.
6. Verwijzing naar de normale rechtsgang voor niet-verjaarde feiten.

7. De oprichting van een Interdiocesane Commissie voor de Bescherming van Kinderen en Jongeren met een zestal opdrachten. Deze commissie werkte in 2014 een beleidsbrochure uit 'Van taboe naar preventie' met beleidslijnen ter preventie van seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag in pastorale relaties met kinderen en jongeren. Deze brochure bevat o.a. aanbevelingen om onaantastbare posities te vermijden, regels voor een respectvolle omgang, aandachtspunten om grensoverschrijdend gedrag zeer snel te detecteren, een informatiefolder voor ouders en voor kinderen om door adequate informatie het risico op grensoverschrijdend gedrag te voorkomen.

Deze krachtlijnen en structurele maatregelen zijn pogingen om onrecht uit het verleden om te zetten in recht voor de toekomst. Is dit nu ideaal verlopen? Het is een leerproces. Het blijft werk van mensen voor mensen die in een uiterst moeilijke en kwetsbare positie verkeren. Ze moeten hun verhaal vanuit de diepte waar het is opgeborgen opnieuw bovenhalen. In dit pijnlijke proces kan elke schijn van relativiseren, een vraag naar het hoe en wat, een moment van aarzeling of twijfel, de toonaard van het gesprek verkeerd aankomen en kwetsen.

4. Waar kunnen slachtoffers terecht

Tot 31 oktober 2012 kon een melding gebeuren bij het Centrum voor Arbitrage inzake Seksueel Misbruik, dat op vraag van de Parlementaire Commissie betreffende de behandeling van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie, inzonderheid binnen de Kerk werd opgericht en ondergebracht binnen de Koning Boudewijnstichting als neutrale instantie.

Vanaf 1 januari 2012 werden ook tien opvangpunten opgericht: een voor elk van de acht bisdommen, een voor het geheel van de Nederlandstalige kloosterorden en religieuze congregaties (URV) en een voor het geheel van de Franstalige kloosterorden en religieuze congregaties (COREB). Sinds eind 2014 blijven ze bereikbaar via het centrale infopunt in Brussel, dat de meldingen verwijst naar de plaatselijke opvangpunten.

Bij deze opvangpunten kan elke persoon terecht, ongeacht zijn of haar leeftijd, die recent of in het verleden slachtoffer, getuige, dader of verdachte was van seksueel misbruik of grensoverschrijdend seksueel gedrag. De melding kan zowel bepaalde feiten of gedragingen als onderwerp hebben, als de manier waarop bepaalde verantwoordelijken hiermee zijn omgegaan. De melding kan gebeuren voor verjaarde en niet-verjaarde feiten, maar niet-verjaarde feiten worden systematisch aan de gerechtelijke instanties gemeld. Ook wie kennis heeft of een redelijk vermoeden van dergelijke feiten, kan bij de opvangpunten terecht.

Melders kunnen verschillende motieven hebben. Sommigen willen uitdrukking geven aan hun ongenoegen over een bepaalde persoon of over de organisatie waarbinnen deze persoon werkzaam is. Melders die geen klacht willen indienen, maar wel gehoord willen worden, krijgen het aanbod van een gesprek met een vertrouwenspersoon. Voor sommige personen en voor bepaalde problemen volstaat een melding. Voor anderen is een melding de eerste stap naar het indienen van een strafrechtelijke klacht of naar het opstarten van een bemiddelingsprocedure of een arbitrage. Daarbij kan al dan niet een vraag naar financiële tegemoetkoming aansluiten.

Laagdrempeligheid, vertrouwelijkheid en veiligheid zijn belangrijke werkingsprincipes. Slachtoffers hebben het niet gemakkelijk om voor het eerst of nog eens te vertellen wat ze hebben meegemaakt. Dat verdient alle respect en zorgvuldigheid. De melding kan dan ook op verschillende manieren gebeuren: een persoonlijk gesprek, telefonisch, per brief of e-mail. Een

melder krijgt steeds schriftelijke bevestiging dat men zijn melding heeft ontvangen, per e-mail of in een omslag die vertrouwelijk is en geen verwijzingen naar het opvangpunt bevat. Op deze manier moet het vermoeden van doofpotoperatie vermeden worden. Vertrouwelijkheid is niet gelijk aan verstopen.

We willen dat de melder weet en voelt dat de melding ernstig wordt genomen en gewaardeerd. De moed om grensoverschrijdend gedrag te melden verdient waardering. Wij zijn ervan overtuigd dat we op deze manier bijdragen tot een klimaat van grotere integriteit in Kerk en samenleving.

De opvangpunten kunnen een melding informeel en in vertrouwen beluisteren. Ze kunnen een eerste opvang bieden aan de melder en helpen om zijn vraag, indien nodig, te verduidelijken. Ze informeren de melder over de manier waarop de melding verder behandeld zal worden. Ze kunnen advies geven en eventueel eerste hulp bieden op psychologisch, sociaal en juridisch vlak, rekening houdend met de verwachtingen van de melder. Volgens de nood van het individuele slachtoffer zal worden gepolst welke opvang adequaat is en welke vormen van herstel gewenst zijn. Op de eerste plaats moet recht worden gedaan aan hun verhaal, verdriet en pijn.

Er wordt niet alleen gedacht aan het directe slachtoffer zelf. Personen uit de omgeving van het slachtoffer of van de dader die door het misbruik hulp nodig hebben, kunnen er ook terecht. We denken hier aan de partner en het gezin, aan de collega's of vrienden van het slachtoffer, of mensen uit de organisatie waar de dader werkzaam was.

Voor niet-verjaarde feiten, waarbij gerechtelijke vervolging nog mogelijk is, moedigt het opvangpunt het slachtoffer steeds aan om een melding bij politie of bij de gerechtelijke instanties te doen en begeleidt hem/haar daarbij. Wanneer het slachtoffer zelf geen melding aan politie of gerecht wenst te doen, meldt het opvangpunt de feiten, eventueel zonder de bekendmaking van de naam van het slachtoffer, aan de procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg van de woonplaats van de verdachte of bij de federale procureur.

Het opvangpunt kan, op vraag van het slachtoffer, een gesprek bewerkstelligen tussen het slachtoffer en de dader of zijn overste (de toenmalige overste of de huidige overste, als de toenmalige niet meer in leven of niet meer te achterhalen is). In dit gesprek krijgt het slachtoffer de kans uitleg en erkenning te vragen, terwijl de andere partij zijn spijt kan betonen en verontschuldigen kan aanbieden. In een dergelijke confrontatie kan het slachtoffer uitdrukken hoeveel leed het misbruik in zijn of haar leven heeft veroorzaakt. Tegelijk wordt de dader op een persoonlijke en directe wijze geconfronteerd met het leed dat hij heeft aangericht. Het gesprek dwingt hem tot ontvankelijkheid voor de pijn die hij in het leven van het slachtoffer heeft veroorzaakt. Het moet hem ook bewegen tot een groter verantwoordelijkheidsgevoel voor de gevolgen van zijn gedrag. Als de dader niet bereid is om hieraan mee te werken, zullen de opvangpunten en de kerkelijke verantwoordelijken alles wat in hun mogelijkheden ligt ondernemen om hem daartoe te bewegen.

In geval van een geloofwaardige melding wordt de dader verwijderd uit de plaats of elke taak waarin een herhaling van de feiten kan plaatsvinden. Het opvangpunt doet hiervoor concrete voorstellen aan de bisschop of de overste. Deze laatste deelt steeds aan het opvangpunt mee hoe aan de voorstellen gevolg werd gegeven.

Er kan ook een geldelijke tegemoetkoming worden uitbetaald als dit het herstel kan bevorderen. Deze maakt integraal deel uit van het proces van erkenning en herstel. Hiervoor hanteren de

opvangpunten dezelfde criteria als het Centrum voor Arbitrage. Deze zijn immers in consensus door de vertegenwoordigers van de Kerk en van het parlement uitgewerkt, op basis van een studie van de gerechtelijke uitspraken inzake seksueel misbruik gedaan door de rechtbank.

Wat betreft de benadering van de vermeende dader, nodigt zijn bisschop of zijn overste hem uit voor een verkennend gesprek, eventueel vergezeld van een vertrouwenspersoon. Ook bij melding van feiten uit een ver verleden wordt de vermeende dader geconfronteerd met wat over hem wordt gemeld. Zolang het onderzoek naar de geloofwaardigheid en de ernst van de klacht loopt, wordt in juridische termen over een ‘vermeende dader’ gesproken. Een vermeende dader wordt gewezen op de verantwoordelijkheid die hij binnen de kerkgemeenschap draagt en op de mogelijkheid om zich, ook in rechte, te verdedigen. Bij het minste vermoeden dat de feiten niet verjaard zijn, wordt hij ten stelligste aangeraden zich zelf aan te melden bij de gerechtelijke instanties.

Daders worden ernstig aangemaand om financieel bij te dragen tot de stichting Dignity, die de tegemoetkomingen aan de slachtoffers betaalt, ook al kan dit omwille van de verjaring niet in rechte worden afgedwongen. Door deze bijdrage kan een dader zijn bereidheid tonen om mee te werken aan het herstel van de schade die hij bij het slachtoffer heeft aangericht. Er zal echter nooit een rechtstreekse financiële transactie tussen dader en slachtoffer geregeld worden. Een minnelijke regeling wordt geregeld tussen het slachtoffer en de Kerk.

De opvangpunten registreren elke melding met aanduiding van tijdstip van de melding, beschrijving van de aangeklaagde feiten, de periode waarin de feiten zich hebben voorgedaan, de locatie, de betrokken personen en organisaties. Alle regelingen - zoals de dading - worden schriftelijk vastgelegd en ondertekend door slachtoffer/ melder en dader. De bisschop of overste ontvangt een volledig eindverslag met het oog op de nodige maatregelen nu en in de toekomst. Bij het afsluiten van een dossier worden de melder en de (vermeende) dader schriftelijk op de hoogte gebracht van het verloop en de eventuele afronding van de zaak.

5. Rapportering over de meldingen bij de opvangpunten in 2012-2015

5.1 Voorafgaande bedenking

De verwerking van de gegevens is gebaseerd op de registratie van de verschillende contactpunten. Het gaat om een summiere set van gegevens die kunnen worden verzameld zonder de privacy van de slachtoffers te schenden of hen af te schrikken met te zware administratieve en bureaucratische procedures.

5.2 Aantal aanmeldingen

In het totaal werden in de tien opvangpunten 418 meldingen gedaan. De meeste meldingen gebeurden in het eerste werkjaar van de opvangpunten, namelijk 286, 37 in het tweede werkjaar en 95 in de laatste twee werkjaren.

80 % (335) van de meldingen komt uit het Nederlandse taalgebied, 5 % (22) uit het aartsbisdom Mechelen-Brussel, waarvan het niet duidelijk is of ze afkomstig zijn uit het Nederlandse of het Franse taalgebied en 15 % (61) uit Wallonië. Bij het Centrum voor Arbitrage is de verdeling 72 % Nederlandstalig en 28 % Franstalig.

5.3 Informatie over de melder

77 % (322) van de meldingen gebeurde door het slachtoffer zelf. 9 % (38) werd gemeld door familieleden van het slachtoffer. 13 % (53) werd door andere instanties gemeld en 1 % (5) door de dader zelf.

5.4 De leeftijd van het slachtoffer op het moment van de melding

Leeftijd	Percentage
< 18	4
18 – 20	1
20 – 40	8
40 – 60	46
60 of meer	36
Overleden	5

Uit dit overzicht blijkt dat 87 % van de slachtoffers op het moment van de melding ouder is dan 40 en dat 41 % zelfs ouder is dan 60. In 5 % van de meldingen was het slachtoffer overleden en werd de melding door familieleden of andere bekenden gedaan.

5.5 Geslacht van het slachtoffer

71 % van de slachtoffers was mannelijk en 29 % vrouwelijk. De verhouding verschilt lichtjes van de aanvragen bij het Centrum voor Arbitrage waar de verdeling man-vrouw 80-20 % is.

5.6 Leeftijd op het moment van de feiten

Leeftijd	Percentage
< 10	23
10 – 18	66
18 – 21	4
>21	7

Uit de gegevens blijkt dat 89 % van de slachtoffers jonger was dan 18 jaar op het ogenblik van de feiten en 23 % jonger dan 10 jaar.

5.7 Tijdsperiode waarin de feiten zich hebben voorgedaan

Tijdsperiode van de feiten	Percentage
Vóór 1950	4
1950 – 1960	17
1961 - 1970	33
1971 - 1980	26
1981 - 1990	10
1991 - 2000	5
Na 2000	5

Uit dit overzicht blijkt dat 80 % van de gemelde feiten zich meer dan 30 jaar geleden heeft voorgedaan en 54 % meer dan 40 jaar geleden. Slechts 10 % van de feiten dateert van de laatste 25 jaar. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het niet gemakkelijk is om

feiten te reconstrueren. Het uitgangspunt is dat er niet zoveel redenen zijn om de geloofwaardigheid van slachtoffers in twijfel te trekken en dat een redelijke graad van waarachtigheid voldoende is om geloof te hechten aan het verhaal van het slachtoffer.

5.8 Geslacht van de dader : 95 % van de daders is man en slechts 5 % is vrouw.

5.9 Statuut van de daders op het moment van de feiten

Statuut van de dader	Aantal	Percentage
Niet te achterhalen	8	2
Priester	226	54
Religieuzen	158	38
Leek met pastorale aanstelling	14	4
Verantwoordelijke instelling	8	2
Diaken	4	
Uitgetreden	2	
Gesuspendeerd	2	

De meerderheid van daders is op het moment van de feiten priester (54 %) of religieus (38 %).

5.10 Leeftijd van de daders op het moment van de melding van de feiten

Leeftijd van de dader op moment van melding	Percentage
Niet te achterhalen	21
< 40	4
40 – 60	10
< 60 – 70	5
>70	22
Overleden	38

Uit de gegevens blijkt dat in 21 % van de meldingen het niet duidelijk te achterhalen is wat de leeftijd van de dader op dit moment is. Bij 38 % van de meldingen is de dader al overleden en is er dus ook geen confrontatie meer mogelijk met de dader. Van de nog levende daders waarvan de leeftijd is gekend, is 60 % ouder dan 70 jaar op het moment van de melding.

5.11 De context waarin de feiten zich hebben voorgedaan

Context van de feiten	Percentage
School	43
Parochie	24
Misdienaar	5
Zorgverlening	6
Jeugdbeweging	6
Andere	16

43 % van de feiten deed zich voor in een school en 24 % in een parochie, met daarboven nog eens 5 % als misdienaar. 6 % deed zich voor in een zorgverlenende situatie en 6 % in een jeugdbeweging.

5.12 Classificatie van de feiten

Waar het gaat om feiten van seksueel grensoverschrijdend gedrag werden de meldingen geclas-
sificeerd in vier rubrieken. Dezelfde rubricering wordt ook gebruikt in het Centrum voor Arbitrage. Op basis van deze classificatie wordt ook de hoogte van de financiële tegemoetkoming bepaald.

Categorie 1: Aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging gepleegd op het slachtoffer: financiële compensatie tot maximum 2.500 euro.

Wanneer het slachtoffer op het ogenblik van de feiten onder de volle leeftijd van 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, valt hij onder categorie 2.

Categorie 2: Aanranding van de eerbaarheid met geweld en bedreiging of waarbij er een vermoeden van geweld of bedreiging wordt aangenomen wanneer de minderjarige op het ogenblik van de feiten onder de volle 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde: financiële compensatie tot maximum 5.000 euro.

Categorie 3: Verkrachting, meer bepaald feiten van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een minderjarige die daar niet in toestemde, waarbij in rekening wordt gebracht dat als de minderjarige op het ogenblik van de (eerste) feiten onder de volle 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, hij geacht wordt niet te hebben toegestemd: financiële compensatie tot maximum 10.000 euro.

Categorie 4: Feiten van de voorgaande categorieën die, gezien de ernst, de uitzonderlijke langdurigheid of de bijzondere omstandigheden van het seksueel misbruik, als uitzonderlijk dienen te worden beschouwd en die geleid hebben tot een aantoonbare buitengewone schade waarvan het causaal verband met het seksueel misbruik bewezen wordt: financiële compensatie tot maximum 25.000 euro.

Aard van de feiten	Aantal	Percentage
Categorie 1	92	28
Categorie 2	125	39
Categorie 3	91	28
Categorie 4	17	5
Totaal	325	100

Ongeveer 40 % van de feiten vallen in categorie 2, maar toch ook 5 % in categorie 4. In het Centrum voor Arbitrage dat totaal onafhankelijk van de Kerk functioneert werden er tot nu toe slechts enkele feiten geclassificeerd in categorie 4.

Het totaal aantal komt hier op 325 ook al zijn er 418 meldingen geweest. Dat komt omdat er 32 nog niet zijn afgehandeld (zie verder). Diverse situaties gaven geen aanleiding tot een financiële tegemoetkoming, ofwel omdat het slachtoffer dit niet wenste, ofwel omdat het slachtoffer overleden was, ofwel omdat het dossier werd doorverwezen naar een nadere instantie, zoals bijvoorbeeld een gerechtelijke instantie.

5.13 Aard van de gewenste herstelmaatregelen

Als het gaat over de gewenste maatregelen, is het totale aantal gewenste herstelmaatregelen groter dan het totale aantal personen dat zich heeft gemeld, omdat een persoon meerdere verwachtingen kan hebben. Er zijn drie verwachtingen die het sterkst doorwegen: de vraag naar bemiddeling tussen het slachtoffer en de verantwoordelijke van de instantie waartoe de overleden dader behoorde op het moment van de feiten (24 %), de vraag naar een ontmoeting met de verantwoordelijke van de dader (16 %) en de vraag naar een gesprek als vorm van erkenning (17 %). Een vraag naar een ontmoeting met de dader zelf komt bij twintig personen (3 %)

voor. Dat is gedeeltelijk verklaarbaar door meerdere factoren: omdat veel van de daders ofwel nog moeilijk geïdentificeerd kunnen worden (21 %), ofwel omdat de daders al zijn overleden (38 %), ofwel omdat het gaat om feiten die heel lang geleden hebben plaatsgevonden en waarvan de dader nu boven de 70 jaar is (22 %). Het is ook begrijpelijk dat voor een aantal slachtoffers een confrontatie met dader als te traumatisch kan worden beleefd.

30 % van de vragen gaat om verwijzing: naar arbitrage (8 %), naar een gerechtelijke instantie (8 %), naar een andere instantie (12 %), naar begeleiding buiten het opvangpunt (2 %).

Gewenste herstelmaatregelen	Aantal	Percentage
Enkel melding	43	7
Gesprek	99	17
Ontmoeting met de dader	20	3
Ontmoeting verantwoordelijke	94	16
Begeleiding	19	3
Verwijzing voor begeleiding	12	2
Melding aan gerecht	48	8
Bemiddeling	144	24
Arbitrage	46	8
Verwijzing andere instantie	74	12
Totaal	599	100

Het feit dat de vraag voor verwijzing naar een gerechtelijke instantie zo laag ligt, is vooral te verklaren door het feit dat het slechts in geringe mate gaat over feiten die volgens de regels van Justitie niet zijn verjaard. In 80 % van de gevallen gaat het immers om feiten die zich meer dan 30 jaar geleden hebben voorgedaan.

5.14 Uitkomst van de interventie

Uitkomst interventie	Aantal	Percentage
Nog in onderhandeling	32	8
Opvang en begeleiding	33	8
Verwijzing naar begeleiding	26	6
Verwijzing naar justitie	20	5
Melding aan justitie	53	13
Gesprek met overste	88	22
Financiële tegemoetkoming	148	36
Afgebroken door melder	8	2
Totaal	408	100

Eind 2015 was 8 % van de meldingen niet volledig afgehandeld. In 36 % van de meldingen werd een financiële tegemoetkoming toegekend aan het slachtoffer, ook al bleek voor de meeste slachtoffers de financiële tegemoetkoming niet het belangrijkste aspect van het herstel en de erkenning. De financiële tegemoetkoming maakt integraal deel uit van een geheel van elementen die bijdragen tot de erkenning als slachtoffer. Een overzicht van de toegekende bedragen wordt in een volgende tabel weergegeven.

In 18 % van de meldingen werd het slachtoffer ofwel verwezen naar of werd melding gedaan bij een gerechtelijke instantie. Het opzet is dat uitdrukkelijk melding wordt gemaakt bij gerechtelijke instanties in alle situaties waarin de dader nog in leven is.

2 % van de slachtoffers heeft het contact vroegtijdig verbroken zonder dat men tot een afrondende interventie is kunnen komen.

5.15 Financiële tegemoetkoming: 148 slachtoffers ontvingen een financiële tegemoetkoming.

Bedrag financiële tegemoetkoming in EUR	Aantal
<1.000	2
>1.000 - 2.500	13
>2.500 - 5.000	41
>5.000 - 10.000	45
>10.000 - 15.000	28
>15.000 - 20.000	5
>20.000 - 25.000	13
>25.000	1
Totaal	148

Uit dit overzicht blijkt dat de financiële tegemoetkoming die het meest werd toegekend tussen € 5.000 en € 10.000 ligt (45 personen) en dat voor 56 personen deze lager ligt dan € 5.000. Bij een derde van de financiële tegemoetkomingen, 47 op 148 of 32 % , gaat het om een bedrag dat hoger is dan € 10.000.

De financiële tegemoetkomingen worden, op enkele uitzonderingen na, uitbetaald door bemiddeling van de stichting Dignity. Dignity probeert dan het geld te recupereren van de verantwoordelijke instantie, die deze op haar beurt (als dit nog mogelijk is) recupereert van de dader. In het totaal werd er in de jaren 2012-2015 via Dignity in opdracht van de opvangpunten € 1.218.201aan slachtoffers uitbetaald (€ 538.500 in 2012, € 475.101 in 2013 en € 204.600 in 2014-15). Daarnaast werd er tot nu toe ook nog € 2.693.751 uitbetaald in opdracht van Het Centrum voor Arbitrage. Dat brengt het totaal van de uitbetaalde tegemoetkomingen op € 3.911.952.

6. Rapportering over de dossiers bij Arbitrage ingediend

Zoals reeds hoger vermeld, is er ook een mogelijkheid gecreëerd voor slachtoffers om een vraag voor vergoeding in te dienen bij het Centrum voor Arbitrage, dat zich situeert buiten de context van de Kerk. Het Centrum voor Arbitrage is opgericht op vraag van het Federaal Parlement, met uitdrukkelijke medewerking van de Kerk, en is ondergebracht in de lokalen van de Koning Boudewijnstichting.

6.1. Arbitrageprocedure

De Permanente Arbitragekamer onderzoekt eerst of het wel degelijk gaat om feiten die beantwoorden aan de omschrijving waarvoor het centrum voor arbitrage is opgericht: verjaard, en dus niet meer te behandelen voor een gewone rechtbank, seksueel grensoverschrijdend gedrag op een minderjarige gepleegd door een priester van een Belgisch bisdom of een lid van een religieuze congregatie of kloosterorde gevestigd in België.

Daarna onderzoekt de Permanente Arbitragekamer of er een verzoening mogelijk is, die leidt tot erkenning van het leed dat het slachtoffer is aangedaan. Niet te vergeten dat het hier enkel gaat over verjaarde feiten die niet meer voor een rechtbank kunnen worden behandeld. Hiertoe brengt de Permanente Arbitragekamer het slachtoffer en de vertegenwoordigers van de Kerk, vertegenwoordigd door Dignity, samen.

Als het niet lukt om tot verzoening te komen, wordt er een college van drie arbiters samengesteld. Dat college probeert dan tot een akkoord te komen. Dat is slechts in 3 gevallen nodig gebleken. Bij alle andere behandelde dossiers is men tot verzoening gekomen zonder dat er een arbitragecollege diende samengesteld te worden. Dat betekent dat zowel het slachtoffer, soms samen met de advocaat die voor het slachtoffer optrad, als de vertegenwoordigers van de Kerk het voorstel van verzoening, dat door de permanente arbitragecommissie werd voorgesteld, als billijk hebben aanvaard.

6.2. Afhandeling van de dossiers

Er werden 628 dossiers ingediend bij het Centrum voor Arbitrage: 449 Nederlandstalige, 178 Franstalige en 1 Duitstalig. Van de 628 ingediende dossiers werden er van 2012 tot 2015 reeds 602 dossiers afgehandeld. Er resten nog 26 dossiers te behandelen, waarvan 21 Nederlandstalige en 5 Franstalige.

Van deze 602 dossiers hebben er 480 geleid tot verzoening, waarvan slechts 3 via een college van arbiters. Voor deze 480 dossiers werd, naast eventuele andere herstelmaatregelen, een financiële tegemoetkoming uitbetaald.

In 43 gevallen stelde de Permanente Arbitragekamer vast dat het slachtoffer intussen al elders een financiële tegemoetkoming had ontvangen. Desgevallend werden hier andere verzoeningsmaatregelen voorgesteld.

Voor 79 dossiers verklaarde het Centrum voor Arbitrage zich onbevoegd om redenen als: het ging niet om seksueel grensoverschrijdend gedrag, de dader was geen priester of religieuze, het slachtoffer was overleden ...

6.3. Classificatie van de feiten

Zoals reeds hoger vermeld is het bedrag van de financiële compensatie die werd uitbetaald afhankelijk van de ernst van de feiten, ingedeeld in vier categorieën.

Categorie 1: Aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging gepleegd op het slachtoffer: financiële compensatie tot maximum 2.500 euro.

Wanneer het slachtoffer op het ogenblik van de feiten onder de volle leeftijd van 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, valt hij onder categorie 2.

Categorie 2: Aanranding van de eerbaarheid met geweld en bedreiging of waarbij er een vermoeden van geweld of bedreiging wordt aangenomen wanneer de minderjarige op het ogenblik van de feiten onder de volle 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde: financiële compensatie tot maximum 5.000 euro.

Categorie 3: Verkrachting, meer bepaald feiten van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een minderjarige die daar niet in toestemde, waarbij in rekening wordt gebracht dat als de minderjarige op het ogenblik van de (eerste) feiten onder de volle 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, hij geacht wordt niet te hebben toegestemd: financiële compensatie tot maximum 10.000 euro.

Categorie 4: Feiten van de voorgaande categorieën die, gezien de ernst, de uitzonderlijke langdurigheid of de bijzondere omstandigheden van het seksueel misbruik, als uitzonderlijk dienen te worden beschouwd en die geleid hebben tot een aantoonbare buitengewone schade waarvan het causaal verband met het seksueel misbruik bewezen wordt: financiële compensatie tot maximum 25.000 euro.

Indien een college van drie arbiters bij unanimitie oordeelt, in een uitzonderlijk geval, dat er een kennelijke onevenredigheid bestaat tussen het maximum bedrag van categorie 4 en de schade die het slachtoffer werkelijk heeft geleden door de feiten van het seksueel misbruik, kan de Permanente Arbitragekamer, op gemotiveerd verzoek van dat college van drie arbiters en na de partijen gehoord te hebben, uitzonderlijk een toelating verlenen om het maximum van 25.000 € te overschrijden, wanneer zij vaststelt dat de werkelijk geleden en bewezen schade een buitengewoon karakter heeft dat de schade overtreft die geleden wordt door andere slachtoffers die vallen onder categorie 4. De Permanente Arbitragekamer beslist bij unanimitie van haar leden over deze toelating.

6.4. Financiële tegemoetkoming

De toegekende financiële tegemoetkoming door het Centrum voor Arbitrage in de 480 behandelde gevallen is als volgt verdeeld over de vier categorieën:

	Aantal gevallen	Toegekende bedragen
Categorie 1	26	51.250 euro
Categorie 2	268	1.007.751 euro
Categorie 3	169	1.371.750 euro
Categorie 4	13	235.000 euro
Zelfdoding	4	28.000 euro
Totaal	480	2.693.751 euro

7. Slotbeschouwing

We hopen dat de lessen uit het verleden zo diep zijn doorgedrongen dat bij iedereen in de Kerk een verscherpte waakzaamheid is ontstaan om de eerste tekenen van onheuse machtsuitoefening en seksueel grensoverschrijdend gedrag op te merken.

Met het publiceren van dit derde rapport van de werking van de opvangpunten wil de Kerk verdergaan op een weg naar transparantie. Een eerste stap was de publicatie van de beleidsbrochure ‘Verborgen verdriet’, waarin het nieuwe beleid van de Kerk ten aanzien van deze problematiek werd in gang gezet. Een tweede stap was de brochure ‘Van taboe naar preventie’ waarin de nadruk kwam te liggen op preventie. Ondertussen wordt er voortgewerkt aan correcte preventie door vorming van pastorale medewerkers en door informatie.

Zoals hoger vermeld blijven de opvangpunten bereikbaar via het centrale infopunt in Brussel.

Nederlandstalig Info.misbruik@kerknet.be 02 509 97 43	Francophone Info.abus@cathob.be 02 509 97 44
---	---

Van daaruit wordt bij meldingen een beroep gedaan op de medewerkers van het opvangpunt dat voor het slachtoffer het beste bereikbaar is. We blijven beschikbaar om te luisteren en om te zoeken naar alle vormen van herstel die mogelijk zijn. Als er zich nog nieuwe feiten zouden voordoen, waarvan wij durven hopen dat dit niet meer het geval zal zijn, zal het wellicht om niet-verjaarde feiten gaan. Deze worden dan onmiddellijk aan de gerechtelijke instanties overgemaakt.

We willen allen danken die hebben meegewerkt aan de opvang, de erkenning en het herstel van de slachtoffers uit het verleden. Maar vooral willen we onze oprechte waardering betuigen ten aanzien van de slachtoffers zelf en hun naasten, die door hun naar buiten treden het inslaan van nieuwe paden naar gerechtigheid hebben mogelijk gemaakt. Het luisteren naar hen heeft ons veel geleerd.

Brussel, 22 februari 2016